

Perspektywa terytorialna w planowaniu strategicznym Co wyniki ESPON mówią o Polsce?

sharing experience

listening to practice

informing policy

Co wyniki ESPON mówią o Polsce? Jak ESPON może wspierać polityki oparte na wiedzy uwzględniające wymiar terytorialny?

Katarzyna Wojnar

KPK ESPON

EUROREG, Uniwersytet Warszawski

Wyniki ESPON o UE (1)

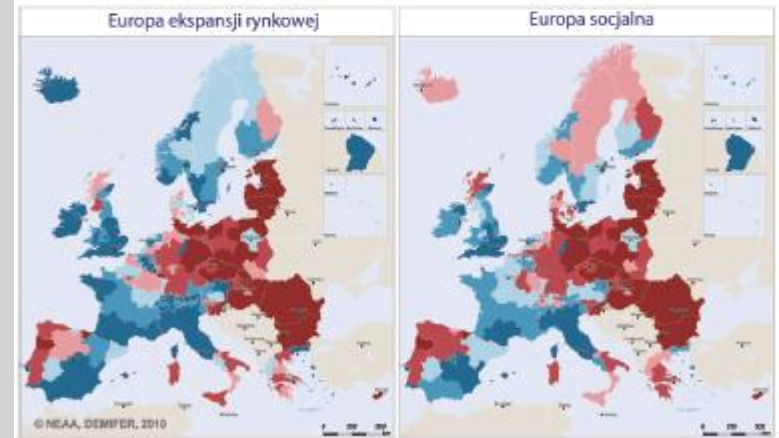
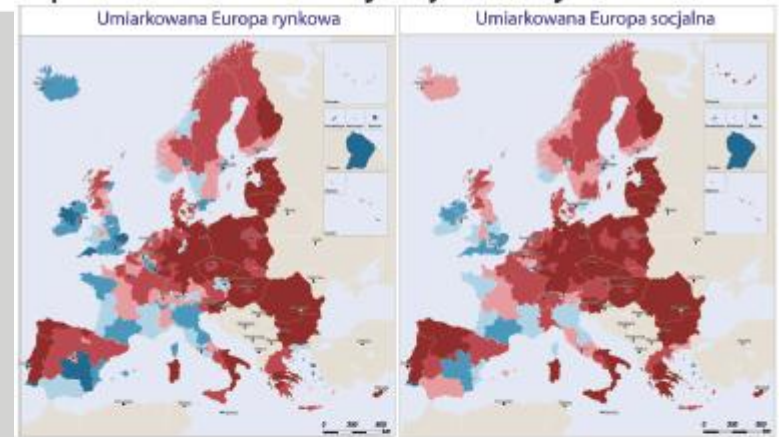
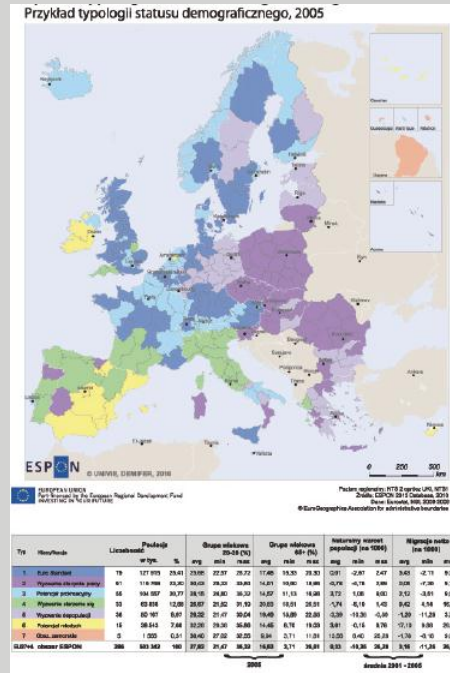
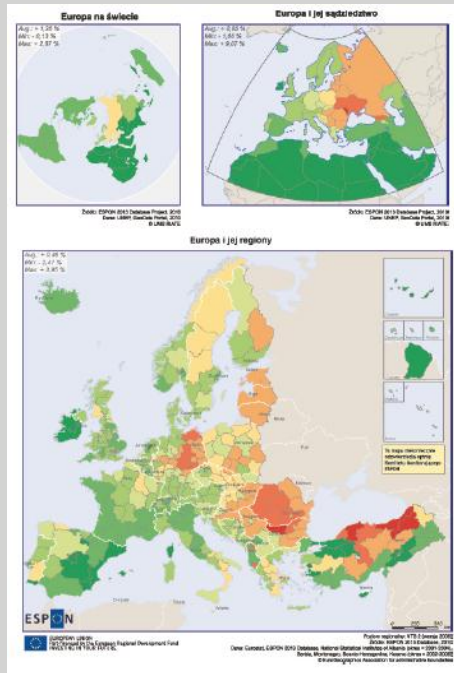
1. Pozycja Europy w świecie zmienia się:
 - konkurencja ze strony Azji i Ameryk;
 - starzenie się siły roboczej i zmiany demograficzne,
 - podaż i popyt na energię.
2. Konkurencyjność Europy zależy w dużej mierze od jej miast i regionów metropolitalnych o znaczeniu globalnym.
3. Ważna jest sieć połączeń. Liczba i jakość połączeń z węzłami i ośrodkami miejskimi jest ważnym warunkiem skutecznej integracji funkcjonalnej wszystkich części UE.

Wyniki ESPON o UE (2)

5. W Europie jest wiele inteligentnych regionów wiejskich dobrze połączonych z gospodarką światową.
6. Dostępność regionów i miast zwiększa się dzięki inwestycjom infrastrukturalnym
 - Europejska szybka kolej – rozwój międzynarodowych powiązań policentrycznych.
7. Podatność na wpływ zmian klimatu.
8. Prawidłowe zarządzanie i współpraca terytorialna są kluczowe na każdym poziomie geograficznym, a także między poszczególnymi politykami sektorowymi.

Narzędzia ESPON

- Analiza wielopoziomowa
- Typologie
- Scenariusze

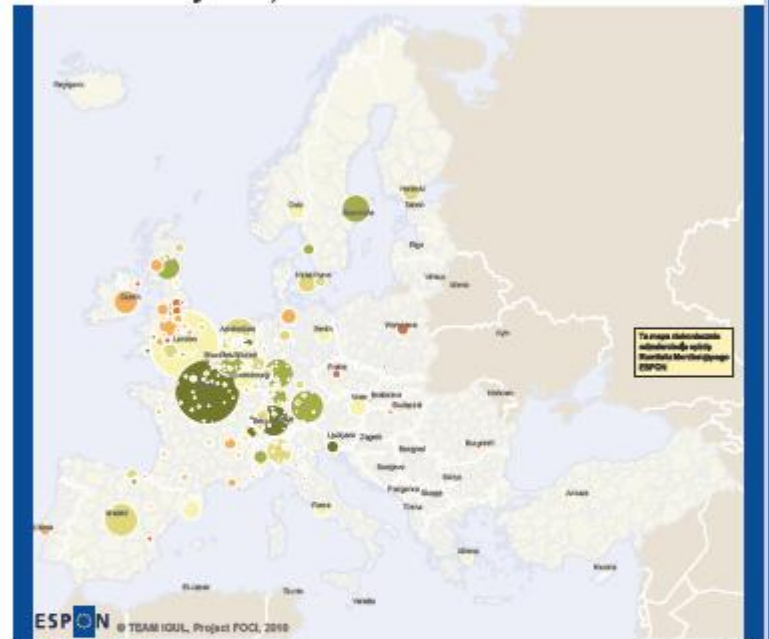

Rola Warszawy w regionie rośnie

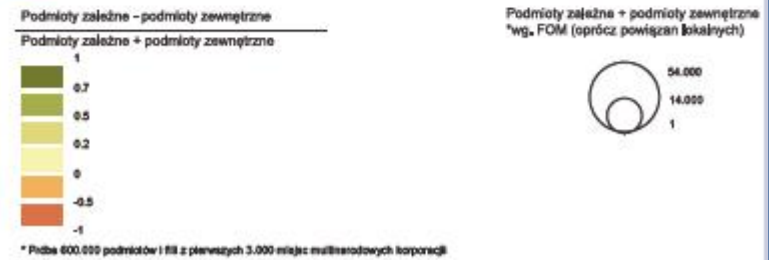
Warszawa główną siedzibą filii korporacji multinarodowych w nowych krajach członkowskich

- Ogromna przewaga nad innymi miastami w kraju i regionie EŚ-W
- Dominacja metropolii zagranicznych w kontroli przepływów kapitałowych: Paryż, Amsterdam, Zurich, Wiedeń oraz miasta niemieckie
- Zależny charakter integracji metropolitalnej
- Niepewność: mało przejrzyste struktury administracji

Mapa 5. Bilans wewnętrznych i zewnętrznych podmiotów zależnych dla poszczególnych funkcjonalnych obszarów miejskich, 1986-2006

ESPON © TEAM IGUL, Projekt FOCL 2010
 EUROPEAN UNION Part-financed by the European Regional Development Fund INVESTING IN YOUR FUTURE
 Leaflet | Data: Eurostat, ISTAT, LAURENCE 2007
 © EuroGeographics Association for administrative boundaries

Metropolia vs. region

- **Pęknięte Mazowieckie – przykład wewnątrzregionalnych różnicowań cywilizacyjnych**
- dychotomia pomiędzy strukturami społeczno-ekonomicznymi w metropolii i regionie wyrażająca się największym w Polsce wewnętrznym różnicowaniem województwa
- Płaszczyzny różnic:
 - Struktura gospodarcza
 - Kapitał ludzki
 - Jakość infrastruktury
 - Różnicowanie elektoratu
 - Brak konsensusu decyzyjnego

Mapa 8. Poziomy nierówności między metropoliami a ich otoczeniem regionalnym, 1995-2004

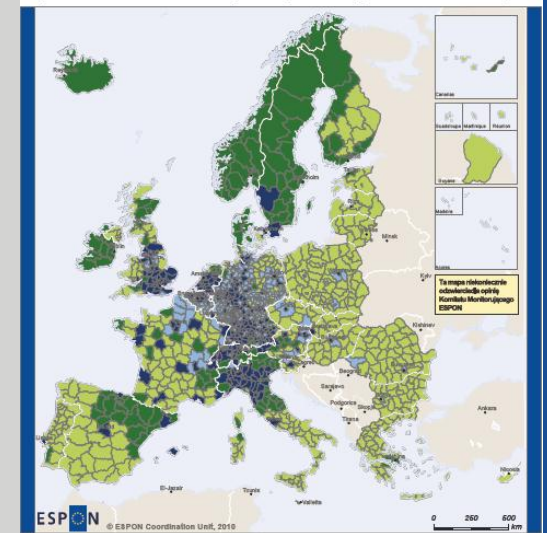
Zmiana w PKB per capita 1995-2004

Wzrost dostępności drogowej Polski

- W okresie 2001-2006, Polska (wraz z Czechami i Grecją) należała do państw najszybciej podnoszących swoją dostępność.
- Wśród 50 jednostek terytorialnych notujących największą poprawę w tej dziedzinie, aż 20% stanowiły regiony polskie.
- okolice Poznania i Konina cechuje dostępność transportowa zbliżona do europejskiej średniej
- zasługa autostrad A2 i A4,
- Schengen
- funkcjonalnego przyłączenia się do rozwiniętej sieci autostrad w Niemczech i Czechach

Mapa 9. PKB na mieszkańca a potencjalna dostępność multimodalna, 2006

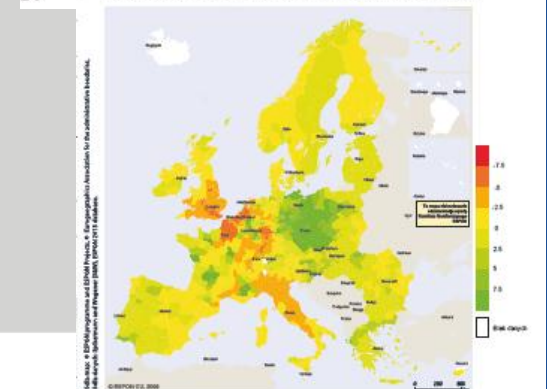
ESPON
© ESPON Coordination Unit, 2010

EUROPEAN UNION
Part-financed by the European Regional Development Fund
INVESTING IN YOUR FUTURE

Potencjalna dostępność multimodalna, 2006
(w stosunku do średniej UE)

Poniżej Powyżej
Poniżej Powyżej

Mapa 13. Potencjalna dostępność drogowa, 2001-2006

© ESPON 2010
Zmiana 2001-2006 (wskazniki standardyzowane)

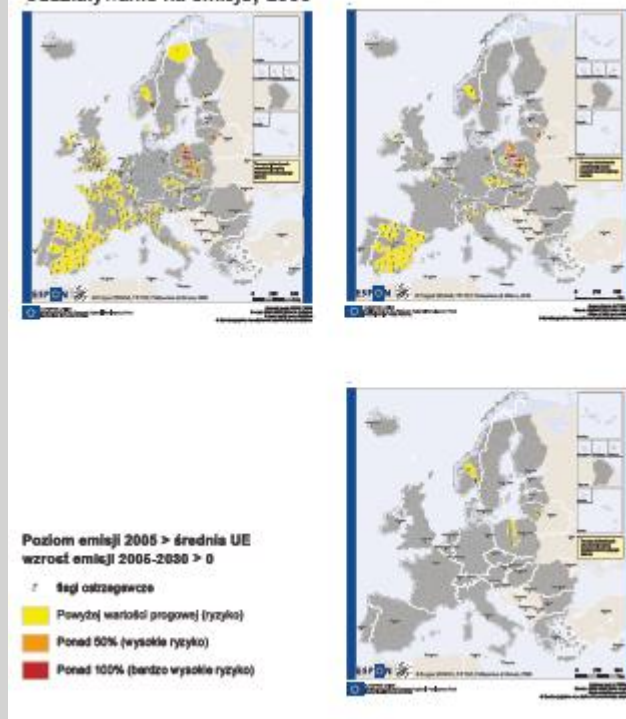
TIA: Territorial impact assessment

- Narzędzie ewaluacji polityk sektorowych
- Metodologia i wskaźniki:
 - Polityka transportowa UE (ESPON 2013 – TIPTAP)
 - Polityka rolna UE (ESPON 2013 – TIPTAP)
 - Dyrektywy UE (ESPON 2013 – ARTS)
 - Analiza celowa oceny oddziaływania terytorialnego (ESPON 2013 – ETIA)

Wpływ polityki transportowej na polskie regiony

- Oddziaływanie gospodarcze:
 - wzdłuż autostrady A4
 - skrzyżowania głównych bądź nowych szlaków transportowych: Poznań, Łódź, Białystok, Augustów
- Oddziaływanie społeczne: rozwój rynku pracy i wzrost wynagrodzeń :
 - węzły transportowe Polski centralnej
 - miasta położone wzdłuż międzynarodowych szlaków tranzytowych: Łódź, Skierniewice, Konin, Poznań, Wrocław, Lublin.
- Oddziaływanie na środowisko i klimat:
 - raczej charakter lokalny
 - mogą być związane również z fragmentaryzacją krajobrazu Polski centralnej – skierniewickiego, konińskiego, czy łódzkiego

Mapa 14. Opcje w ramach polityki transportowej i ich oddziaływanie na emisje, 2005

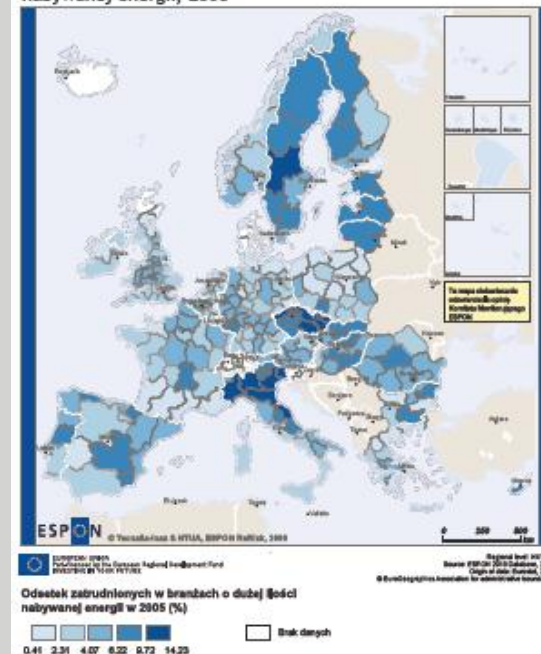

Zagrożenie carbon leakage

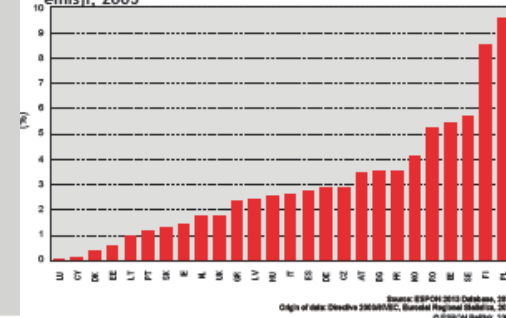
carbon leakage

- „ucieczka emisji” ryzyko relokacji przedsiębiorstw w wyniku różnic cen energii.
- firmy przenoszą zakłady produkcyjne poza UE jeśli koszty produkcji wzrosną w związku z podatkami od emisji CO₂
- Regionalne zatrudnienie w sektorach zagrożonych ucieczką emisji stanowi pierwszy wskaźnik ryzyka
- zagraża regionom koncentrującym branże o dużej ilości nabywanej energii oraz
- regionom o wysokich wskaźnikach bezrobocia i/lub niskim dochodzie do dyspozycji.

Mapa 15. Odsetek zatrudnionych w branżach o dużej ilości nabywanej energii, 2005

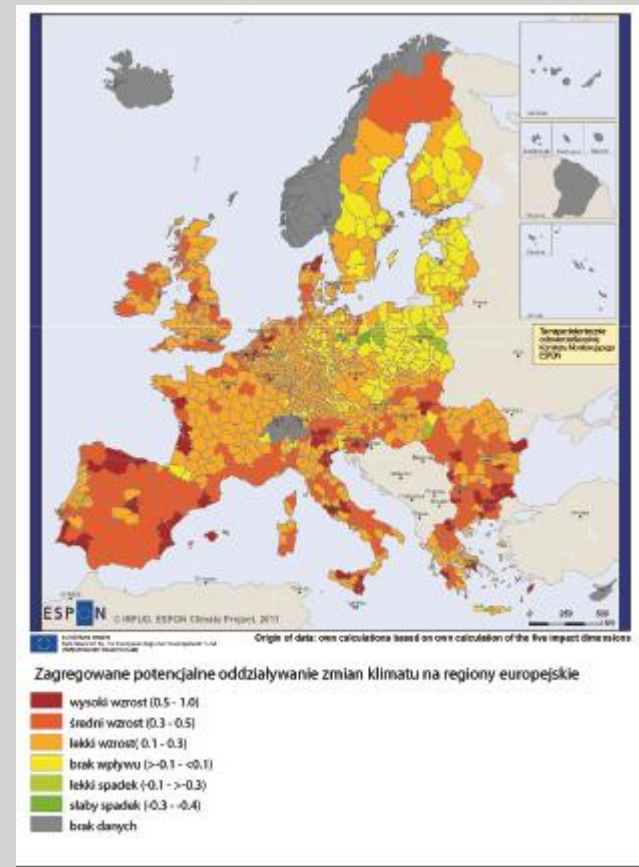
Rys 1. Zatrudnienie w sektorach zagrożonych ucieczką emisji, 2005

Zmiany klimatu

Polska skorzysta na zmianach klimatycznych, ale i tak nie jest na nie przygotowana

- pozytywne w prawie wszystkich aspektach, co stanowi sytuację unikalną na tle pozostałych krajów unijnych
- pozytywny wpływ na rolnictwo i leśnictwo Polski Wschodniej
- skorzystają również gęsto zabudowane miasta i metropolie takie jak Warszawa, Poznań, czy Wrocław (niższa korozja infrastruktury)
- Bydgoszcz i Toruń: negatywne oddziaływanie na zabytki
- niepokoją jedne z najgorszych w UE rezultatów dotyczących zdolności przystosowawczej do zmian klimatycznych:
 - fatalny stan infrastruktury środowiskowej,
 - małe zasoby kapitałowe do walki ze skutkami zmian klimatycznych,
 - Niski potencjał technologiczny
 - niski poziom wiedzy i świadomości wśród społeczeństwa i decydentów
 - niski potencjał działań dostosowawczych i zdolności łagodzenia skutków zmian klimatycznych.

Jak ESPON może wspierać polityki oparte na wiedzy uwzględniające wymiar terytorialny?

Warsztaty ESPON INTERSTRAT

Kontekst krajowy

Cel: jak wyniki ESPON mogą przydać się w tworzeniu zintegrowanych, terytorialnych strategii na **poziomie krajowym**

- 1. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki;
- 2. Strategia rozwoju kapitału ludzkiego;
- 3. Strategia rozwoju transportu;
- 4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko;
- 5. Sprawne państwo;
- 6. Strategia rozwoju kapitału społecznego;
- 7. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie;
- 8. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej;
- 9. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa.

Metody: brainstorming, quiz, World Café, silent brainstorming

Co to jest dobra strategia?

ELEMENTY:

- wizja/misja -> *the power of story-telling*
 - Diagnoza i SWOT
 - Priorytety, cele -> koncepcje agendy terytorialnej,
 - Kto ma się o niej dowiedzieć i kto ma ją wykonać?
-

Doing the right things (właściwe priorytety)

Doing things right (sprawna i przyjazna administracja)

Co to znaczy „wymiar terytorialny”?

- Nikt tego do końca nie rozumie, wszyscy się dopiero uczą
- Brakuje definicji operacyjnej
- Brak definicji „spójności terytorialnej”
- Doświadczenia międzynarodowe: każdy kraj ma swoje definicje koncepcji takich jak policentryczność, współpraca transgraniczna, spójność, konkurencyjność.
- Często są traktowane wybiórczo: podejście sieciowe w krajach Nordyckich vs. podejście korytarzowe w krajach Bałtyckich
- Ciekawym przykładem są makroregionalne strategie terytorialne np. VASAB

Nawet bardzo abstrakcyjne koncepcje...

... inspirują rzeczywiste działania

Picasso (1909)

Josef Chochol (1912-1913) Villa

Handwritten notes on a poster, including a list of items and a small diagram.

Handwritten notes on a poster, featuring a central point with several branches.

Handwritten notes on a poster, showing a flowchart or process diagram.

Handwritten notes on a poster, including a list of items and a small diagram.

Handwritten notes on a poster, featuring a central point with several branches.

Co oferuje ESPON?

POZIOM WSPÓLNOTOWY I KRAJOWY

- Dopasowanie interwencji funduszy strukturalnych do różnorodności regionalnej
- Kierunki wspierania spójności terytorialnej
- **Wsparcie wymiaru terytorialnego w politykach sektorowych**
- Wspieranie konkurencyjności UE w skali globalnej

POZIOM REGIONALNY I METROPOLITALNY

- Zrozumienie unikalnego kapitału i potencjału
- Selekcja priorytetowych przedsięwzięć rozwojowych
- Identyfikacja synergii wynikających ze współpracy
- Bardziej efektywna alokacja środków UE

POZIOM LOKALNY

- Koncepcje i metodologia
- Dane i wskaźniki
- Porównywalna wiedza o rozwoju terytorialnym

Krytyka ESPONa:

Zbyt skomplikowane mapy i typologie

Słabe rozpowszechnienie wyników

Narzędzia zbyt złożone do powszechnego stosowania

- [HOME](#)
- [THE PROJECT](#)
- [ABOUT](#)
- [PARTNERS](#)
- [INTEGRATED STRATEGIES](#)
- [PUBLICATIONS](#)
- [LIBRARY](#)
- [FLYERS&BROCHURES](#)
- [EVENTS](#)
- [COMING](#)
- [PAST](#)
- [CALENDAR](#)
- [LINKS](#)

MAP OF PARTNERS

COMING EVENTS

- 12 APR** ESPON-INTERSTRAT Workshop in Poland
Date: 2011-04-12
- 15 APR** ESPON-INTERSTRAT Workshop in Slovenia
Date: 2011-04-15
- 17 MAY** ESPON-INTERSTRAT Workshop in Bulgaria
Date: 2011-05-17

[GO TO CALENDAR](#)

ESPON EU LATEST NEWS

[ESPON Latest News RSS](#)

- Workshop "Evidence on European Land Use"**
Posted on 11 April 2011 | 12:24 pm
- Call for Tender**
Posted on 11 April 2011 | 12:20 pm
- ESPON 2013 Database**
Posted on 8 April 2011 | 2:34 pm
- ESPON High Level Conference**
Posted on 7 April 2011 | 8:44 am
- Financial Managers Seminar**
Posted on 6 April 2011 | 9:56 am

www.espon.eu

Dziękuję za uwagę!

espon@espon.pl

Warsztat

Cel: wykorzystanie ESPON w analizie SWOT

1. Prezentacja strategii
2. Prezentacja wyników projektów
3. Praca warsztatowa – ocena strategii i ich uzupełnienie
4. Materiały: fiszki strategii + mapy ESPON

Strategia Rozwoju Regionalnego

Cel Strategiczny:

Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Cele polityki regionalnej do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Strategia innowacyjności

Cel główny:

***Wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna)
oparta na wiedzy
i współpracy***

Cele polityki innowacji

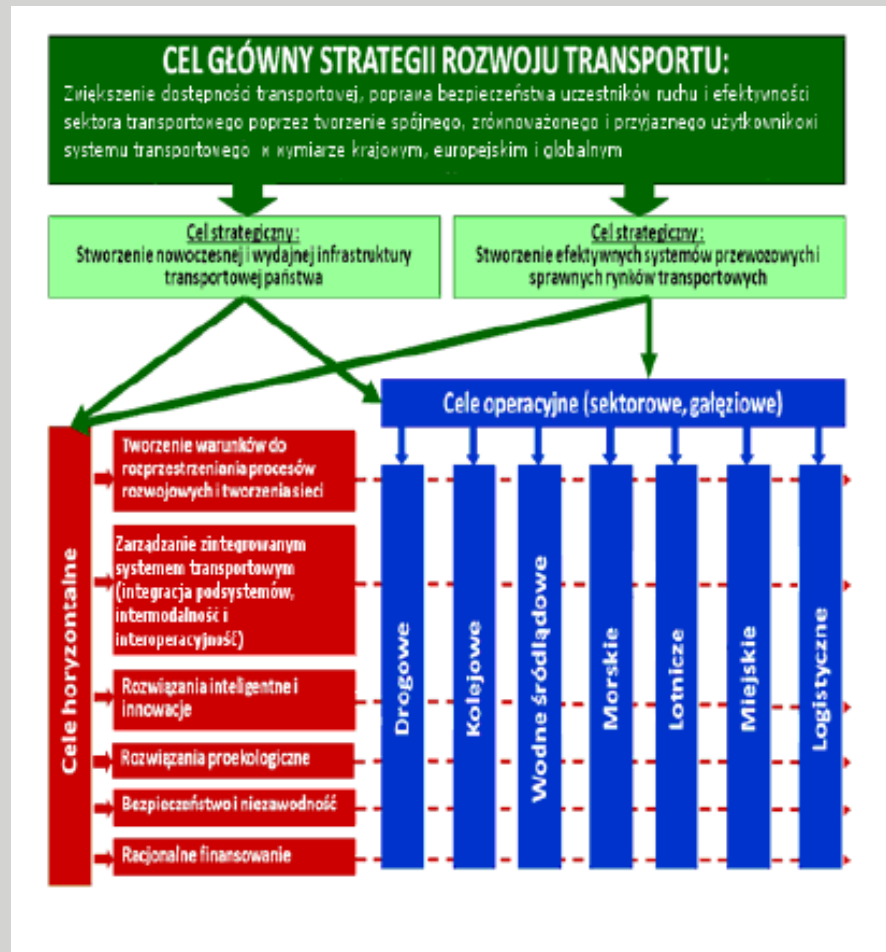
Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

Cel 2: Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy

Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

Cel 4: Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki

Strategia rozwoju transportu

Strategia rozwoju kapitału społecznego

Cel strategiczny:

Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski

Cele operacyjne:

Cel operacyjny 1 Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji

Cel operacyjny 2 Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne

Cel operacyjny 3 Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy

Cel operacyjny 4 Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

Strategia rozwoju kapitału ludzkiego

Kierunki działania	Przeciwdziałanie depopulacji i starzeniu się społeczeństwa	Dostosowanie poprzez zwiększoną i wydłużoną aktywność społeczną i ekonomiczną	
Cele strategiczne		1. Wzrost poziomu aktywności Polaków	
	2. Poprawa sytuacji demograficznej w sposób nieograniczający aktywności zawodowej rodziców oraz wykorzystanie rezerw demograficznych		
		3. Poprawa spójności społecznej poprzez ukierunkowanie polityki społecznej na ograniczenie deficytów i dysfunkcji oraz ich konsekwencji	
	4. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa		
		5. Podniesienie kompetencji i kwalifikacji na wszystkich etapach życia i kariery poprzez poprawę dostępności i jakości edukacji	

WARSZTAT

- **PYTANIE:**

Czy analizowane strategie w wystarczającym stopniu uwzględniają wymiar terytorialny?

- **ZADANIE:**

Proszę uzupełnić analizę SWOT o wymiar terytorialny – miejsce Polski w Europie